

Jeesus opettaa lisää elämän leivästä

Johanneksen evankeliumin selitys 21. Savonlinnan Tuomiokirkko, 3.2.2016

Joh. 6:36–59

Edellisellä kerralla kuulimme, kuinka Jeesus opetti Kapernaumissa väkijoukolle, että hän on Jumalan taivaasta lähettämä ”elämän leipä”, joka yksin voi tyydyttää ihmisen hengellisen nälän ja tuoda iankaikkisen elämän.

Tuo sama opetustilanne ja keskustelu jatkuu koko kuudennen luvun loppuun.

Pois ei ajeta

Jeesus sanoi: ”Minä olen elämän leipä. Joka tulee minun luokseni, ei koskaan ole nälissään, ja joka uskoo minuun, ei enää koskaan ole janoissaan. Mutta te, niin kuin olen teille sanonut, olette nähneet minut ettekä kuitenkaan usko (Joh. 6:35–36).

Tässä Jeesus viittaa selvästikin siihen, että osa hänet haastaneesta väkijoukosta oli juuri edellisenä päivänä nähnyt hänen tekemän ruokkimisihmeen. Silti he eivät uskoneet häneen. Kyse ei ollut siitä, etteikö Jeesuksen puolesta olisi ollut todisteita. Kyse oli siitä, että ihmiset eivät halunneet ”tulla Jeesuksen luo” eli uskoa häneen Vapahtajana, Jumalan Karitsana, joka oli lähetetty ottamaan pois maailman synnit ja sovittamaan ihmiset Jumalan kanssa.

Mutta ei Jeesukseen uskominen olekaan ihmisen omassa vallassa. Se on Jumala, joka vetää ihmistä Jeesuksen kautta puoleensa, houkuttelee, vaikuttaa elämän vastoinkäymisillä ja myötäkäymisillä sen, että Jeesuksesta kertova sanoma vakuuttaa ja ihminen alkaa uskoa Jeesukseen.

Kaikki ne, jotka Isä minulle antaa, tulevat minun luokseni, ja sitä, joka luokseni tulee, minä en aja pois. Enhän minä ole tullut taivaasta tekemään oman tahtoni mukaan, vaan täyttämään lähettäjäni tahdon. Ja lähettäjäni tahto on, etten minä anna yhdenkään niistä, jotka hän on uskonut haltuuni, joutua hukkaan, vaan viimeisenä päivänä herätän heidät kaikki. Minun Isäni tahtoo, että jokaisella, joka näkee Pojan ja uskoo häneen, on ikuinen elämä. Viimeisenä päivänä minä herätän hänet.” (Joh. 6:37–40)

Minua on usein lohduttanut tuo Jeesuksen sana: ”sitä, joka luokseni tulee, minä en aja pois.” Se tarkoittaa, että Jeesuksen luo saa tulla, vaikka ei ymmärtäisi häntä tai hänen sovitustyötään. Suomessakin on käsittääkseni paljon sellaisia ihmisiä, joille on vaikea käsittää, miksi Jeesuksen kuolemaa tarvittiin sovittamaan synnit. Ja kuitenkin he haluavat uskoa Jeesukseen ja turvautua hänessä maailmaan tulleeseen Jumalan rakkauteen.

Jos olet tällainen ihminen, älä kuvittele, ettet saisi tulla Jeesuksen luo. Kyllä saat tulla. Hän ei heitä sinua pois. Hän opettaa sinulle, vähitellen ja sinulle sopivalla tahdilla, miksi hänen piti kuolla ja nousta kuolleista; miksi ja miten hänen piti olla ”Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnit”.

Jeesus on liian tuttu

Juutalaisissa herätti ärtymystä se, että Jeesus sanoi: "Minä olen se leipä, joka on tullut alas taivaasta." He sanoivat: "Eikö tämä ole Jeesus, Joosefin poika? Me tiedämme hänen isänsä ja äitinsä. Kuinka hän voi sanoa tullessaan alas taivaasta?" (Joh. 6:41–42).

Minusta tuntuu, että monilla suomalaisilla on vähän vastaava ongelma Jeesuksen kanssa: hän on liian tuttu. Koko kulttuurimme on kyllästetty hänestä kertovilla lauluilla ja sanonnoilla ja kertomuksilla ja kuvilla. Miten tällainen kansakoulussa pakolla laulettu ”vieraalla maalla kaukana” –tyyppi voisi muka oikeasti olla koko maailman kohtalosta ratkaiseva Jumala? Eikö sellaisen ajattelemisenkin ole valtavaa kulttuurista omahyväisyyttä, jossa kuvitellaan, että juuri meidän kiiltokuva-sankarimme on tärkeämpi kuin kaikki maailman muut jumalalliset hahmot yhteensä.

Jeesus sanoi tähän: "Älkää nurisko! Ei kukaan voi tulla minun luokseni, ellei Isä, joka minut on lähettänyt, vedä häntä. Sen, joka tulee, minä herätän viimeisenä päivänä. Profeettojen kirjoituksissa sanotaan: 'Heistä kaikista tulee Jumalan opetuslapsia.' Jokainen, joka on kuunnellut Isää ja ottanut vastaan hänen opetuksensa, tulee minun luokseni. Isää tosin ei kukaan ole nähnyt; ainoastaan hän, joka on tullut Jumalan luota, on nähnyt Isän (Joh. 6:43–46).

Uskominen ei ole ihmisen omassa vallassa

Jeesus ei oikeastaan vastaa juutalaisten ärtymykseen. Hän vain toteaa, ettei kukaan voi tulla hänen luokseen eli uskoa häneen, ellei Isä ”vedä” häntä Jeesuksen luo.

Mitä tuollainen ”vetäminen” Jeesuksen luo oikein tarkoittaa?

Erinomainen selitys on Lutherin Vähä-Katekismuksessa:

Uskon, etten voi omasta järjestäni enkä voimastani uskoa Herraani Jeesukseen Kristukseen enkä päästä hänen luokseen, vaan että Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin välityksellä, valaissut minut lahjoillaan, pyhittänyt ja säilyttänyt minut oikeassa uskossa. Samalla tavalla hän maailmassa kutsuu, kokoaa, valaisee, pyhittää ja Jeesuksen Kristuksen yhteydessä varjelee koko kristikunnan ainoassa oikeassa uskossa.

Uskossa ei siis ole kyse siitä, että ihminen järkeilisi todisteiden äärellä riittävän kauan ja sitten voisi päätellä, että Jeesus on totta. Eikä uskossa ole kyse siitä, että ihminen päättäisi tahdonvoimallaan uskoa tai ”luovuttaa elämänsä Jeesukselle”.

Ei, vaan uskossa on kyse siitä, että Jumala Pyhä Henki vaikuttaa ihmisen sydämessä ja kutsuu häntä Jeesuksen luo, uskomaan häneen.

Miten se tapahtuu? Se tapahtuu ”evankeliumin välityksellä”. Jos siis haluaisit uskoa, muttet voi, hankkiudu Jeesuksesta kertovan evankeliumin äärelle. Lue itse, tai kuuntele. Käy kirkossa tai raamattupiirissä, jossa yhdessä kuullaan opetusta Jeesuksesta.

Uskossa on ratkaisevaa sen kohde

Totisesti, totisesti: sillä, joka uskoo, on ikuinen elämä. Minä olen elämän leipä. Teidän isänne söivät autiomaassa mannaa, ja silti he ovat kuolleet. Mutta tämä leipä tulee taivaasta, ja se, joka tätä syö, ei kuole. Minä olen tämä elävä leipä, joka on tullut taivaasta, ja se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti.(Joh. 6:47–51).

Usko on siis ratkaisevassa asemassa sen kannalta, että ihminen saisi ikuisen elämän.

No millainen usko?

Uskossa ei ole ratkaisevaa sen määrä tai se, miten hurskaalla tai eettisellä tyyllillä uskoo. *Ratkaisevaa on uskon kohde.* Jos uskoo heikostikin, kaivaten ja ikävöiden kuin savuttava kynttilän liekki, niin jos uskomisen kohteena on hän, joka sanoi: ”Minä olen elämän leipä”, niin silloin ihminen saa uskonsa kautta ikuisen elämän Jumalan yhteydessä.

On varmasti olemassa muitakin hyviä uskontoja kuin kristinusko. Esimerkiksi juutalaisuus, jossa uskotaan Mooseksen tuoneen Israelin kansalle Jumalan lain, jonka kautta heillä on liitto Herran kanssa. Taivaasta satanut ihmeenomainen manna oli eräs aspekti tuon liiton historiassa.

Vaikka uskonto olisi miten hyvä tahansa, niin silti yksin Jeesuksessa maailmaan on tullut pelastus ja pääsy ikuiseen elämään. Vain hän on taivaasta tullut ”elävä leipä”, johon uskomalla saa sielulle sen oikean ravinnon, joka ruokkii ikuisesti. Vain hän on oikea uskon kohde.

Jeesus on oikea uskon kohde, koska hänet uhrattiin edestämme

Miksi se on näin?

Tästä Jeesus sanoi:

Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini. Minä annan sen, että maailma saisi elää" (Joh. 6:51).

Tämä on tietenkin viittaus siihen, että Jeesus ripustettiin kuolemaan ristin puulle. Hänet uhrattiin ruumiilliseen kärsimykseen ja kuolemaan maailman puolesta, jotta me saisimme elää. Näin hän oli sovitusuhri, se oikea Jumalan karitsa, josta Vanhan testamentin uhrikäytäntö oli karkea ja ennakoiva vertauskuva.

Nykyisin Suomessa aika monet teologit ovat julkisuudessa kiistäneet ajatuksen siitä, että Jumala tahtoi Jeesuksen kuolevan uhrina toisten puolesta. Sellainen kertoisi verenhimoisesta Jumalasta. Jeesuksen kuolema on tulkittava jotenkin muuten kuin uhrikuolemana.

Itse olen vierastanut sitä, että Jeesuksen uhrikuolemaa yritetään selittää pois kristinuskosta. Totta on, että se on vain yksi näkökulma hänen työhönsä ristillä ja ylösnousemuksessa hyväksemme, mutta totta on myös se, että se on äärimmäisen tärkeä näkökulma. Tämä näkyy vaikkapa siinä, että ehtoollinen on keskeisin osa Jeesuksen kirkolleen tahtomaa jumalanpalvelusta. Ja sitä me vietämme melkein joka sunnuntai. Sen ydin ovat leivän ja viinin ohella Jeesuksen niistä lausumat sanat: "Ottakaa ja syökää. Tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. - - Ottakaa ja juokaa tästä te kaikki. Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne syntien anteeksiantamiseksi."

Jos Jeesus itse (kolmen evankeliumin ja Paavalin) mukaan sanoi noin jäähyväissanoissaan, testamentissaan, että hänen ruumiinsa annetaan kuolemaan meidän puolestamme ja että hänen verensä vuotaa meidän syntiemme anteeksiantamiseksi, niin miten jollain oppineella teologilla on pokkaa (jos hän on rehellinen) mennä väittämään, että Jeesuksen antama uhri syntien sovitukseksi ei muka ole keskeinen osa sitä, kuinka hänen ristinsä ja ylösnousemuksensa on tulkittava? Ja kun vielä otetaan huomioon se, miten Paavali asiaa tulkitsee kirjeissään, ja Heparalaiskirje ja oikeastaan kaikki UT:n kirjeet. Ja kun otetaan huomioon, miten kaiken taustalla on Jes 53. Tai Johanneksen ajatus siitä, että Jeesus on "Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin". Taustalla on VT:n uhrikaritsa, joka tulkitaan vertauskuvaksi siitä oikeasta uhrista puolestamme.

Jeesuksen antama uhri syntien anteeksiantamiseksi on toki järjelle vaikea käsittää; ja mahdoton normaalin juridiikan kannalta. Mutta silti jokaisen asiaa rehellisesti miettivät on mielestäni myönnettävä, että sen poistaminen kristinuskosta tai marginaaliseksi selittäminen on erittäin väkänäistä.

Mutta on toki Raamatussa muitakin tulkintoja Jeesuksen sovitustyöstä. Eräs sellainen on ylösnousemuksessa saatu voitto kuolemasta ja muista ns. "turmiovalloista". Mielestäni se on rinnakkainen ajatukselle sovitushurista eikä suinkaan sulje sitä pois. Näin asia on kirkon perinteessä myös aina tulkittu.

Jeesus puhui ennakoivasti ehtoollisesta

Tästä sukeutui kiivas väittely juutalaisten kesken. He kysyivät toisiltaan: "Kuinka tuo mies voisi antaa ruumiinsa meidän syötäväksemme?" (Joh. 6:52)

Ymmärrän näitä juutalaisia oikein hyvin. Jos minä kohtaisin miehen, joka väittää tosissaan, että hän antaa ruumiinsa muitten syötäväksi, jotta he pelastuisivat, niin aivan varmasti pitäisni häntä vakavasti mielisairaana.

Mutta Jeesus ei perääntynyt väitteestään yhtään:

Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti: ellette te syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertaan, teillä ei ole elämää. Mutta sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä, ja viimeisenä päivänä minä herätän hänet. Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma (Joh. 6:53-55).

Tämä kohta osoittaa, että Jeesus puhui ennakoivasti ehtoollisen sakramentista, jonka hän asetti vasta myöhemmin, viimeisellä ateriallaan opetuslastensa kanssa. Sehän meni näin:

Herramme Jeesus Kristus, sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän, siunais, mursi ja antoi opetuslapsilleen sanoen: Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. Tehkää se minun muistokseni.

Samoin hän otti maljan, kiitti ja sanoi: Ottakaa ja syökää tästä, te kaikki. Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne syntien anteeksiantamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni.

Jeesus puhui itsestään Kapernaumissa elämän leipänä siis paitsi vertauskuvallisesti, myös hyvin konkreettisesti: "Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma." Näin on, koska pyhällä ehtoollisella hän on todellisesti läsnä. Ehtoollisen leipä on hänen ruumiinsa, jonka me syömme, huulillamme ja hampaillamme ja kielellämme ja kurkullamme ja vatsallamme. Hänen verensä on todellinen juoma, jonka me juomme ehtoollisen viinissä.

Ihmeellistä on se, että konkreettisuudestaan huolimatta ehtoollinen on myös hengellinen ateria. Se vaikuttaa sen, että se syöjällä on ikuinen elämä. Se taas perustuu siihen, että hän syö Jeesuksen ruumiin, joka on annettu kuolemaan hänen puolestaan. Hän juo viinissä Jeesuksen veren, Jumalan karitsan veren, joka on vuotanut lunastukseksi hänen synneistään ja jonka kautta hänellä on vapaa pääsy uuteen elämään Jumalan yhteydessä.

Joku voi väittää, että ei Jeesus tätä tarkoittanut. Mutta kyllä hän tarkoitti. Vai miten muuten ovat selitettävissä hänen sanansa "Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma"?

Jeesuksen puheen jatko on myös selvästi ehtoollisen tärkeyttä korostavaa:

Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä. Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja niin kuin minä saan elämäni Isältä, niin saa minulta elämän se, joka minua syö. Tämä on se leipä, joka on tullut alas taivaasta. Se on toisenlaista kuin se ruoka, jota teidän isänne söivät: he ovat kuolleet, mutta se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti." (Joh. 6:56-58).

Siis ehtoollisen nauttiminen on Jeesuksen itsensä mielestä olennaista sen kannalta, että ihminen pysyy Jeesuksessa, pysyy uskossa, että Jeesus pysyy hänessä.

Siksi minusta on kirkkoherrana tärkeää, että meidän seurakunnassamme ehtoollista vietetään joka pyhä, ellei ole jotain pakottavaa syytä korvata se pelkällä sanajumalanpalveluksella. Ihmisten on saatava tätä sakramenttia, sillä Jeesus on sanonut: ”ja niin kuin minä saan elämäni Isältä, niin saa minulta elämän se, joka minua syö.” Onneksi tämä on nykyään käytäntönä useimmissa Suomen ev.lut seurakunnissa.

Sen lisäksi on tietenkin tärkeää, että messussa seurakunnalle opetetaan Jumalan sanaa. Sen kautta he voivat käsittää ehtoollisen merkityksen; sen että se perustuu Jeesuksen kuolemassa tapahtuneeseen uhriin puolestamme; että se perustuu Jeesuksen ylösnousemuksessa saatuun voittoon kuolemasta ja muista turmiovalloista.

Näin Jeesus puhui opettaessaan Kapernaumin synagogassa (Joh. 6:59).

Johanneksen evankeliumi kertoo vasta nyt, että tuo opetustuokio tapahtui Kapernaumin synagogassa. Sieltä väkijoukko oli löytänyt Jeesuksen ruokkimisihmettä seuraavana päivänä.